

Edgar Allan Poe

INTEGRALA POETICĂ

ESEURI

Studiu introductiv, traducere din limba engleză,
note și comentarii de Liviu Cotrău

POLIROM
2025

Cuprins

„Vagabondul din Baltimore“	5
Notă asupra ediției	41

POEME

Prefață (<i>Tamerlan și alte poeme</i> – 1827)	49
Prefață (<i>Al Aaraaf, Tamerlan și poeme minore</i> , 1831)	
Scrisoare către domnul B.....	50
Prefață (<i>Corbul și alte poeme</i> – 1845).....	60
Versuri.....	61
O tempora! O mores!	62
Către Margaret.....	65
[Octaviei]	66
Tamerlan.....	67
Cântec	75
Visuri.....	76
Vizita morților	78
Steaua serii	79
Imitație	80
[Strofe]	81
Un vis	83
[Cea mai fericite zi].....	84
Lacul – Către –	85
Duhurile morților	86
Sonet – Științei.....	88
Al Aaraaf.....	89
Romanță	106
Către –.....	107
Către –.....	109
Râului –.....	110
Către M –	111
Tărâm de basm	112

Singur	114
Către Isaac Lea.....	115
Elizabeth	116
Acrostih.....	117
Versuri despre Joe Locke	118
Introducere.....	119
Misterioasă stea	122
Țară de basm	123
Elenei.....	125
Israfil.....	126
Irenă.....	128
Adormita.....	131
Valea Nis.....	133
Valea neodihnei.....	135
Cetatea din mare	136
Tropar	138
Epigramă [din Pulci].....	140
Uneia în Paradis.....	141
Imn	142
Imn latin	143
Cântec de triumf	144
Enigmă	145
Serenadă	146
Către –.....	147
Fanny.....	148
Colosseum	149
Către F – s S. O – d	151
Către F –.....	152
Parodie după Drake.....	153
[Odă reginei Mai]	154
Cântec religios	155
Baladă nupțială	156
Sonet – la Zante.....	158
Palatul bântuit	159
Cuplet	161
Motto.....	162
Sonet – Tăcere	163
Viermele biruitor.....	164
Motto.....	166
Motto.....	167
Lenore	168
[Fragment dintr-un cântec de campanie]	169

Tărâm de vis.	170
Eulalie	172
Corbul	173
[Versuri după Elizabeth Barrett]	177
Epigramă pentru Wall Street	178
Impromptu. Pentru Kate Carol	179
Către [Violet Vane]	180
Dreptul divin al regilor.	181
Versuri [pentru F.S.O.]	182
Un răvaș de Ziua Sfântului Valentin.	184
[Versuri model]	185
[Adânc în țărână]	187
Către domnișoara Louise Olivia Hunter	188
Către M.L.S. –	189
[Medicul iubit].	190
Către –	191
Ulalume – Baladă	192
O enigmă	196
Clopotele	197
Elenei.	201
Versuri despre bere	203
Un vis în vis	204
Pentru Annie	205
Eldorado	209
Sonet – mamei mele	210
Annabel Lee	211
Politian	213
<i>Note și comentarii</i>	253

ESEURI

Filozofia compoziției.	375
<i>Note și comentarii</i>	389
Analiza versului	391
<i>Note și comentarii</i>	441
Principiul poetic	446
<i>Note și comentarii</i>	474
Scrierea povestirii – Nathaniel Hawthorne	477
<i>Note și comentarii</i>	489
<i>Anexă</i>	491
<i>Mulțumiri</i>	500

Clopotele

1

Auzi, săniile cu clopoței –
Clopoței de-argint!
Ce lume veselă fi-va în cântul de alint!
Cling, cling, cling, când se ating
În aerul nopții de gheață!
Și stelele tăriile-ncing,
Și o lumină parcă preling,
C-o cristalină poftă de viață;
Și într-o cadență sublimă,
Și un soi de runică rimă,
Clinchet din izvor așa muzical
Din al clopoțelilor caval, val,
Tiling, tiling, tiling –
Din al clopoțelilor răsunset de cristal.

2

Auzi, clopote de nuntă, aurii –
Clopote aurii!
Ce lume ferice fi-va-n cânturile vii!
Și-n boarea parfumată,
Cum se-ngână, cum se desfată –
Și din note din aur topit,
Toate-mpreună,
Urcă un cânt fluid, clipocit,
La turtureaua ce-ascultă-n extaz nesfârșit
Privind la lună!
O din șipotul sonor,
Ce șuvoi de armonie crește asurzitor!

Și suie amețitor!
Și se-ncuibă-n Viitor!
Povestindu-ne de zor,
Despre tainicul fior
Ce însoțește legănarea și cântarea
Clopotelor, bing, bang! –
Bing, bang, bing, bang,
Bing, bang, bing –
În cânt și avânt de clopote-n vânt!

3

Auzi, clopote grele de-alarmă –
Clopote de-aramă!
Ce poveste de groază în mintea lor cheamă!
În urechea nopții năuce,
Spaima ce țipătul produce!
Prea-ngrozite să mai vorbească,
Ele pot numai să răcnească,
Într-o discordie nebună,
Cerând ferm îndurare focului nesupus –
În tâmpă gâlceavă cu focul surd, descompus,
Urcând sus, tot mai sus, și mai sus,
Și cu o patimă de nespus,
Și-o silință nestrămutată,
Să stea acum – sau niciodată,
Lângă palida lună.
Clopote, clopote, clopote!
Ce cruntă poveste-n îngrozitele note
De durere cumplită!
Cum se luptă, se zbat, se smucesc,
Și câtă oroare răspândesc
În văzduhul care palpită!
Dar urechea ascultătoare,
După huiet,
După vuiet,

Știe când e pace ori teroare: –
Da, urechea spune clar,
 După freamăt,
 După geamăt,
Când e tihnă sau calvar,
Când scade sau crește túmúltul incendiar –
 Și al clopotelor jar –
Bing, bang, bing, bang,
 Ding, dang, ding, dang –
În urlete și zbierete de clopote-n ștreang.

4

Auzi, dangăte de moarte în cer –
 Clopote aspre de fier!
Ce lume solemnă-n bocetul lor de mister!
 În a nopții tăcere,
 Ne trece-o spaimă, o durere,
La-nțelesul, melancolicul cânt!
 Căci în fiecă sunet în zbor,
 Din rugina gâtlejului lor,
 E bocet și vaiet, frânt.
Clopotarii – clopotarii, vai –
Ce în turlă își duc al lor trai,
 Stau singuri, sub legământ,
Și care auind, auind,
 Acel surd și monoton descânt,
Simt o mândrie rostogolind
 Pe inimi lespede de mormânt –
Ei nu-s nici bărbați, nu-s nici femei –
Ei nici oameni nu sunt, și nici zmei:
 Sunt strigoi: –
Iar dintre ei cel mai de soi –
Regele, trage de clopot, vioi,
 Și un imn funerar urcă greoi!
 Și pieptul lui crește voios

La imnul din clopotul tânguios!
Și-n dans, și-n urletul lui nesățios;
Într-o cadență sublimă,
Și-un soi de runică rimă,
La imn din clopot duios –
Clopotul melodios:–
Într-o cadență sublimă,
Și-un soi de runică rimă,
În sunet de clopote, tânguios –
Bing, bang, bing, bang –
În plânset de clopote, dureros: –
Bing, bang, bing, bang,
Într-o cadență sublimă,
În timp ce el trage de ștreang,
Și o fericite runică rimă,
În tunet de clopote, gros –
Bing, bang, bing, bang –
În bocet de clopote, tânguios –
Bing, bang, bing, bang –
În vaier și vaiet de clopote-n ștreang.

Elenei

Te-am zărit o dată – o dată doar – sunt ani:
Câți, nu voi spune – totuși, *nu* așa de mulți.
Era un miez de noapte-n iuliu; din discul
Plin al lunii ce suia, ca al tău suflet,
Cătându-și calea grabnică în cer înalt,
Cădea un voal de-argint, rază de mătase,
Cu tăcere, somn adânc și zăpușeală,
Pe chipurile-ntoarse a o mie de
Roze ce-nfloreau în grădina vrăjită,
Unde vântul să umble cutează tiptil –
Cădea pe chipul întors al acestor roze
Care, pe un strop de iubire, își dădeau
Duhul aromat în extatică moarte –
Cădea pe chipul întors al acestor roze
Ce surâdeau, murind pe răzor, vrăjite
De tine și poema făpturii tale.

Doar în veșmânt alb, pe strat de vioarele
Erai culcată când te-am zărit; când luna
Cădea pe chipul întors al acestor roze,
Dar și pe al tău, întors – vai, în durere!

În iulie, în miez de noapte, fu Soarta –
Soarta oare (numele-i e și Durere),
Cea care îmi zise să adast la poartă
Și să sorb mireasma trândavelor roze?
Nici pas de om: dormeau toți, infama lume,
Numai tu și eu. (O, Cerule! – o, Doamne!
Inima-mi saltă la aste două nume!)
Doar tu și eu. Am stat pe loc – și am privit –
Și într-o clipă doar duse au fost toate.
(Ah, nu uita, grădina era vrăjită!)

Lucirea sedefie a lunii s-a stins:
Straturi de mușchi și cărări șerpuitoare,
Preafericite flori și arbori fremătând
Nu mai erau: chiar și parfumul rozelor
Pieri în brațele zefirilor îndrăgostiți.
Toate muriră – afară doar de tine:
Afară de lumina sfântă-n ochii tăi –
Afară de duhul din ochii tăi 'nălțați.
Doar pe ei – întreaga lume pentru mine.
Numai pe ei vedeam – pe ei doar ore-n șir –
Doar pe ei vedeam cât luna nu apuse.
Câte povești de amor par incrustate
În celestele lor globuri, cristaline!
Ce sumbră jale! dar ce nădejdi sublime!
Ce mare senină, lină, de mândrie!
Ce ambiție semeață! Ce adâncă –
Ce neostoită sete de iubire!

Acum, la urmă, Diana se cufundă
În cuibul din vest al norului de tunet;
Iar tu, printre funebrii arbori, un strigoi.
Te-ai mistuit. *Numai ochii tăi rămas-au.*
N-au vrut să plece – nicicând nu s-au dus încă.
În noapte calea mea spre casă luminând,
Ei nu m-au lăsat (ca nădejdele) de-atunci.
Ei mă-nsoțesc – sunt călăuza mea prin ani.
Sunt servitorii mei – dar eu sunt robul lor.
Menirea lor e să dea lumină, viață –
A mea: *să mă mântui* prin lumina vie,
Să mă purific în focul lor electric,
Să fiu sfințit în focul lor elysean.
Mă umplu cu Frumusețe (ce-i Nădejde),
Ei sunt aștrii – sus în Cer – cărora mă rog
În tristele vegheri ale nopții mele;
Când și la zenitul orbitor al zilei
Îi văd încă mereu – doi dulci și luminoși
Luceferi, nicicând nepotoliți de soare!